

Slovenski dom

Štev. 108

V Ljubljani, ponedeljek 12. maja 1941

Leto VI.

Uredništvo in uprava — Kopitarjeva 6 — Ljubljana — — Redazione e amministrazione — Kopitarjeva 6 — Lubiana

Vse otočje Kikladov zasedeno

Bombniki so napadli in poškodovali dve angleški križarki

Glavni stan italijanskih Oboroženih Sil je objavil 11. maja naslednje 340. vojno poročilo: Naše bombniške enote so večkrat po vrsti napadle na zapadnem Sredozemskem morju neko sovražno pomorsko formacijo ter hudo zadale dve križarki. Eno sovražno letalo je bilo sestreljeno.

V teku napada letal nemškega letalskega

zbor na Malto je bil hidroplan tipa »Sunderland« zažgan. Eno izmed naših letal, ki je bilo označeno kot sestreljeno v teku letalske pomorske borbe, omenjene v vojnem poročilu št. 338, bilo rešeno.

V Severni Afriki se z uspehom nadaljuje akcija italijansko-nemških enot na področju Solluma.

Na Egejskem morju so se italijanski oddelki izkrcali na otokih Keos, Siphnos in Syros, zaključujoč s tem okupacijo otočja Kikladov.

V Vzhodni Afriki je bila v odseku pri Alagiju znatna aktivnost topništva; z drugih odsekov ni nič posebnega poročati. Sovražna letala so izvršila napad na letališče v Katani. Bilo je nekaj škode in nekaj človeških žrtev.

Ženski Fascio se je poslovil od Eksc. Visokega Komisarja

Ljubljana, 12. maja.

V soboto so se fašistične žene tržaškega ženskega Fascia, ki se nahajajo od dneva vstopa naših čet v Ljubljani, s pomožnimi oddelki, ustanovitvenimi od ženskega Fascia v Trstu, po svoji izvršeni nalogi predstavile v poslovnem posetu Ekscelenci Visokemu Komisarju. Delo, ki ga je vršila ta navdušena skupina fašističnih žensk med našimi četami, so visoko ocenile vojaške oblasti in z navdušenjem sprejele naše čete. Visoki Komisar Graziosi se je tovariškam za njihovo delo iskreno zahvalil. Preden so zapustile Ljubljano, so fašistične žene oddale na italijansko vojaško pokopališče, kjer so položile vence na grobove vojakov, ki so umrli v ujetništvu, v vojni od leta 1915—1918.

Obisk pri bolnih vojaki

Ljubljana, 12. maja.

Popoldne 9. maja je major Kr. Karabinjerjev Cavallero z Visokega Komisarata obiskal po nalogu Eksc. Visokega Komisarja Graziosi v civilni bolnišnici majhno skupino ranjenih in bolnih vojakov, da jih potolaži in jim izroči darove. Plemeniti misel Visokega Komisarja je s strani vojakov in številnih bolnikov v sosednjih sobah naletala na radosten sprejem. Zdravniki in sestre so sprejele odposlanca Visokega Komisarja s priestrnimi manifestacijami.

Vesti 12. maja

Maršal Petain se je vrnil iz svojega letovišča Valle Nueve Louvet v Vichy in prevzel vse svoje posle. V zvezi z vrnitvijo maršala pričakujejo v Vichyju povratek admirala Darlana iz Pariza.

Bolgarska policija je v Sofiji naredila preiskavo pri nekaj Judih in zaplenila zlata v vrednosti dveh milijonov levov v korist države.

Uradni krogi v Bagdadu označujejo za popolnoma izničenjo angleško poročilo, da bi britansko letalstvo popolnoma uničilo iraško letalstvo.

8 milijonov 300.000 nemških žena se je odzvalo Hitlerjevemu pozivu na delo. To število pa se bo še povečalo. Tako je sporočil državni tajnik za javna dela v Berlinu Syrup.

V Zagrebu so se začeli tečajji v zavodu za italijansko kulturo. Italijanski častnik Curzio Malaparte je govoril o »Novi državi in novi literaturi«. Pri uvodnem predavanju so bili navzoči številni predstavniki civilnih in vojaških oblasti in mnogo občinstva.

200 Judov, ki so prišli iz Francije, se je vkrcalo v Lizboni na parnik »Città di Siviglia« za New York. V Lizboni čaka na odhod še drugih 500 Judov. Vsi pa imajo s seboj velike vrste denarja in mnogo draguljev.

Angleški general Wilson je bil imenovan za glavnega poveljnika britanskih sil v Transjordaniji in Palestini. Wilson je bil glavni pomožnik generala Wavella v Cirenajki, pozneje pa je bil glavni poveljnik vseh zaveznikov sil v Grčiji.

Iraški vojni minister, ki se že več dni mudi v turški prestolnici, je izjavil, da je zadovoljen z razgovori, ki jih je imel z vodilnimi turškimi osebnostmi.

Hud požar je uničil več hiš v francoski koncesiji v Shanghaiu. Silen veter je ogenj še pospeševal. Ogenj se je nato razširil v kitajski del mesta. Šest ljudi je zgorelo, dvajset pa je bilo hudo opečenih.

O spopadu med motoriziranim angleškim oddelkom in rednimi indijskimi četami poročajo iz Uasmuka v Indiji. Po teh poročilih je bil na angleški strani ubit en častnik in sedem vojakov. Do drugega spopada je prišlo v Miranu, kjer so demonstranti napadli angleško policijo.

Letalski napadi na Anglijo in Nemčijo

Berlin, 12. maja. DNB. V noči od nedelje na ponedeljek je več sto nemških letal napadlo vojaške objekte v južni in srednji Angliji. Napad je bil izvršen na letališča in druge važne vojaške objekte, kjer so zmetali veliko število eksplozivnih in zažigalnih bomb. Po izjavah pilotov, ki so se vrnili, je bil napad izvršen z uspehom. Videli so direktne zadetke na hangarje in na druge objekte ter velike požare.

V noči od nedelje na ponedeljek je več valov angleških letal napadlo severno obalo Nemčije. Povzročena je bila škoda v stanovanjskih predelih, kamor so zmetali več eksplozivnih in zažigalnih bomb. V kolikor je do sedaj znano, ni bila povzročena nobena škoda na vojaških objektih. Nočna letala in protiletalsko topništvo so sestrelili pet sovražnih letal.

Albanski narod je navdušeno sprejel Kralja in Cesarja v Tirani

Tirana, 12. maja. s. Italijanski Kralj in Cesar Viktor Emanuel je v soboto prvič obiskal Albanijo. Za Albanijo pomeni to zgodovinski dogodek v trenutku, ko je bliskovita zmaga razpršila vse grožnje, ki so pretile severni in južni albanski meji. Sprejem, ki ga je albansko ljudstvo privedilo svojemu ljubljenu vladarju, je pokazal, s kakšno iskreno zvestobo se je albansko ljudstvo pred dvema letoma oklenilo italijanskega Kralja in Cesarja. Vse ulice Tirane so bile nabito polne ljudstva, ko se je prikazalo Kraljevo trimotorno letalo v spremstvu nekaj lovcev. Albanci so bili oblečeni v svoje slikovite narodne noše. Ob določen uri so se zbrala na letališču vsa občinstva. Tam je bil navzoč Zunanji Minister grof Ciano, ki je prispeval v Tirano en dan poprej v družbi šefa ceremoniala v zunanjem ministrstvu Celestia di Vegliasco in drugih visokih funkcionarjev. Poleg grofa Ciana je bil tudi vrhovni poveljnik Italijanskih Sil v Albaniji general Cavallero z generala Birollijem, Gellom, Vecchijem, letalskim generalom Ranzo, poveljnikom Kr. Karabinjerjev Agostinuozijem, pomorskim poveljnikom admiralom Sportiellojem, imenovanimi višjimi častniki. Kraljevi namestnik general Jacomini je prišel z vsemi člani albanske vlade. Pri sprejemu so bili navzoči tudi nemški, romunski in bolgarski konzuli, nemško vojsko pa je predstavljal polkovnik Speth.

Točno ob 11. je priletelo Kraljevo letalo. Iz letala je najprej izstopil Kralj in Cesar, oblečen v slavnostni kroj Maršala Imperija z ovratno verižico reda Annunziata. Prva sta ga pozdravila grof Ciano in vrhovni poveljnik Cavallero. Nato sta pristopila tudi kraljevi namestnik Jacomini in predsednik albanske vlade Verlaci in mu na srebrnem krožniku ponudila kruh in sol. Častna četa, sestavljena iz vseh vrst orožja, je izkazala svojemu Vladarju čast. Kralj in Cesar in ostalo spremstvo je nato zasedlo avtomobile in se odpeljalo v Tirano. Ko je sprevoz avtomobilov pripeljal v prvo mestno ulico, je zagrmelo več tisoč pozdravov iz zbranega ljudstva, ki je bilo ognjevit navdušeno. Pri vstopu v mesto je župan Tirane prebral Kralju sledečo slavnostno addresso:

»Veličanstvo! Ponosen sem, da Vas prvi pozdravljam v imenu prestolnice Vaše kraljevine Albanije. Tiransko prebivalstvo Vam bo kmalu glasno in z neizmerno radostjo razodelo svojo srečo, da vidi slavnega Kralja in Cesarja na albanskem ozemlju. Veličanstvo, pričakovali smo Vas z neizmernim hrepenenjem. Vaš albanski narod ni nikoli dvomil, da mu bo prišla sreča samo z zvezo z Italijo pod krono Vaše Vzvišene Hiše. Mesto Tirana, kjer je največje število albanskih in italijanskih državljanov, živčih v slogi in bratstvu, je najboljši dokaz tega uspešnega sožitja. Tako je v vsej Albaniji in tako bo večno. Veličanstvo, bodite dobrodošli v Vaši Tirani!«

Kralj in Cesar je pozorno poslušal nagovor, nato se je pa odpeljal proti kraljevi palači, veličastni stavbi v modernem slogu, ki se beli na zelenem ozadju okoliških gričev. Kralj in Cesar je vstopil v palačo skupaj z grofom Ciano, ki se je nato poslovil, na dvorcu pa je takoj zavihrala zastava italijanske kraljevske biše med italijansko tribarvnico in rdečo albansko zastavo.

Ob priliki obiska Kralja in Cesarja je predsednik albanske vlade Verlaci naslovil na albansko ljudstvo poslanico, v kateri je rekel, da je prišel na obisk albanski Kralj Viktor Emanuel, kateremu je bila točno pred dvema letoma v imenu albanskega naroda izročena albanska krona. Vlada in ljudstvo sta radostna, da lahko v svoji sredi podpravit zmagovitega Kralja, nosilca izročila, pravice, junaštva in časti Savojske hiše. Kralj, ki je dal Albaniji trdnost in varnost in izpolnil ozemeljske zahteve Albanije, si je pridobil ljubezen in zvestobo vseh Albancev.

Popoldne je Kralj in Cesar sprejel v avdience generala Cavallera in poveljnika vseh ostalih vrst orožja, poveljnika albanske fašistične milice in albanske oddelke. Pri vseh avdientah sta bila navzoča zunanji minister grof Ciano in kraljevi namestnik Jacomini. Predsednik albanske vlade Ver-

laci je Kralju prebral posebno poslanico, v kateri je poudarjal, da po njem vse albansko ljudstvo izraža svojo silno hvaležnost in vdanost, ker je prepričano, da bo skupaj z zmagovitim rimskim Imperijem doseglo svoje zgodovinsko poslanstvo. Po končanih avdientah je Kralj in Cesar podpisal ukaz o obsežni pomilostitvi.

Okrog Kraljevega dvorca se je ves dan zbirala množica albanskega ljudstva ter je ob vsaki najmanjši priložnosti izražala čustva hvalečnosti in vdanosti do svojega Kralja.

Včeraj je Kralj in Cesar v spremstvu grofa Ciana, poveljnika mesta in predsednika albanske vlade Verlacija, obiskal cerkve vseh treh veroizpovedi v Tirani, najprej je obiskal mošejo, kjer ga je pozdravil tiranski mufti, nato je obiskal pravoslavno cerkev, nazadnje pa katoliško. Predstavniki vseh treh veroizpovedi so se Kralju in Cesarju zahvaljevali za izredno počastitev ter mu zagotavljali, da bodo pripadniki teh veroizpovedi ostali vdanji Njemu do zadnjega diha. V katoliški cerkvi je Kralj in Cesar prisostvoval tudi slavnostni službi božji. Popoldne si je Kralj in Cesar ogledal javne ustanove, dom GIL-a, dom Dopolavora in več bolnišnic. Na vseh svojih potih je bil Suveren deležen živih izrazov veselja in zadovoljstva prestolničnega prebivalstva.

Suveren v Draču

Drač, 12. maja. s. Včeraj je Kralj in Cesar obiskal Drač, katerega je že rimski filozof Cicero

Poročilo nemškega vojnega poveljstva

Berlin, 11. maja. d. Nemško vrhovno vojno poveljništvo je objavilo danes naslednje poročilo: Angleška letala so v zadnjih nočeh ponovno in po načrtu bombardirala stanovanjske okraje nemških mest, med njimi tudi glavno mesto. Za povzročilo so v poslednji noči močne sile nemškega letalstva podvzele velik napad proti Londonu. Angleško glavno mesto so nemška letala obmetavala v valovnih napadih vso noč pri dobrem razgledu z rušilnimi bombami vseh kalibrov in z deset tisoči zažigalnih bomb.

Veliki požari v kolenu Temze, zlasti pa v dokih Commercial in Millwall, kakor tudi na Waterlooškem mostu in med Viktorijinimi dokli so bili dokaz probojnega učinka. Ognjeno morje severozapadno od kolena Temze se je videlo še v daljavi več sto kilometrov.

Drugi oddelki vojnih letal so porušili z zadetki bomb v polno velike dele neke tvornice motorjev, kakor tudi neko tovarno orožja na jugu otoka ter so učinkovito napadli pristanišče naprave ob ustju Temze, v Plymouthu in na jugovzhodni obali. Nad angleškim ozemljem sta bili sestreljeni dve sovražni letali.

Podmornice so potopile pri operacijah na severnem Atlantiku 29.800 ton sovražnega ladjstva. Razen tega je bila močno poškodovana z zadetki torpedov ena izmed angleških pastj za podmornice.

Na morju ob Angliji so potopila bojna letala v nekem konvoju trgovsko ladj s 5000 tonami ter hudo poškodovala 7 nadaljnjih velikih ladij.

V Severni Afriki so zaplenile čete nemškega afriškega zbora pred Tobrukom tri težke protiletalske topove ter nadaljnje orožje. V ostalem so bili boji na tem področju omejeni na obojestransko topniško obstreljevanje. V uspešnih bojih pri Sollumu so bili uničeni trije angleški oklopni vozovi. Zaplenjenih je bilo več topov in motornih vozil ter ujetih več ujetnikov.

Sollum, Bardia in Capuzzo so prizorišča zmagovitih akcij italijanskega orožja

Berlin, 11. maja. a. »Völkischer Beobachter« objavlja na prvi strani pod velikim naslovom važen vojni dopis iz Afrike, v katerem dopisnik piše o Sollumu, trdnjavi Capuzzo in Bardiji ter pravi, da so ta imena zvezana z zmagovitimi akcijami italijanskih in nemških čet, ki so sedaj združene na teži fronti proti skupnemu sovražniku. Potem dopisnik opisuje zanimiv vojni dogodek. Nekim britanskim in avstralskim oddelkom — nadaljuje časnikar — se je posrečilo izkrcati na majhnih tolinah v zalivu v obali pri Sollumu ter se približati italijanskim in nemškim položajem. Boj se je začel z vo silo, toda sovražnik, ki je medtem že zasedel nekatere položaje, je moral biti brezopojno zavrnjen, preden bi imel morebitne koristi od tega. Sovražni oddelki so bili poginili v beg po polurnem boju na nož. Na bojišču je obležalo 18 mrtvih Angležev v bližini nekega čolna. Skupne nemške izgube so obšutne, ampak angleške izgube so neskončno večje. Ostali Britanci so takoj odveslali na široko morje, naše strojnice pa so jih obstreljevale. Sollum je v rokah vojakov Osi trdnjše kot kdaj prej. Časnikar potem opisuje ostre boje med angleškimi tanki in italijansko-nemško obrambo in poudarja, da italijanski in nemški topničarji spustijo sovražne oklopne avtomobile čisto blizu, potem pa jih sprejmejo s topniškim ognjem in spre-

menijo vozove v brezoblične kupe železja. To — zaključuje časnikar — je usoda, kateri gredo nasproti vsi poskusi angleških napadov. Sovražnik se mora zavedati, da bo naletel na blok duhov in jekla, kar je danes italijanska in nemška fronta v Vzhodni Afriki.

Seznam italijanskih izgub v aprilu

Rim, 11. maja. a. Vrhovno poveljstvo Oboroženih Sil sporoča:

Izgube v mesecu aprilu in one, ki niso bile štete v prejšnjih seznamih, so: kopenska vojska: na albansko-grškem in albansko-jugoslovanskem bojišču padlih 2338 (od teh 4 Albanci); ranjenih 12.605; izgubljenih 5839. — Na julijski fronti padlih 34, ranjenih 73, izgubljenih 31. — Vzhodna Afrika: padlih 164 (samo za 75 je prišlo potrjeno poročilo), ranjenih 52, izgubljenih 49.868. — Zahodna Afrika: padlih 3270 (samo za 97 je prišlo potrjeno poročilo), ranjenih 5040, izgubljenih 15.300. — Mornarica: padlih 39, ranjenih 115, izgubljenih 3921. — Letalstvo: padlih 39, ranjenih 91, izgubljenih 99. — Seznami padlih so bili v petek približni v izrednem dodatku časopisa »Le Forze Armate«. Slavnim bojevnikom in njih družinam se Domovina zahvaljuje.

General Antonescu poveljuje latinsko bratstvo med Italijo in Romunijo

Bukarešta, 11. maja. a. Šef romunske države general Antonescu je priredil kosilo na čast italijanskega ministra Cighija, ki bo zapustil Bukarešto in zavzel neko drugo važno mesto. Pri kosilu so bili navzoči tudi drugi sodelavci generala Antonescuja ter poslanika Nemčije in Japonske, kakor tudi osobe obeh poslanstev. Med kosilom je spregovoril general Antonescu in med drugim rekel, da je Romunija sklenila za stoletja prirčno zvezo z Italijo. Romunija bo danes in jutri sodelovala ob strani velike Italije in velikega Duceja in bo tako omagala postavljati tudi nov svetovni red. Po zadugi italijanskega genija našega velikega Duceja, ki je povzel po vojni pobudo v Evropi, da bi se preosnoval evropski red, moremo mi latinci ob Donavi z zadovoljstvom ugotoviti, da smo doživeli nacionalni prerod. Toda Romunija ni samo pristopila v trojni pakt in združila svoje sile s silami velike Nemčije in s silami italijanskega Imperija, kakor tudi s silami starega japonskega imperija, ampak je pristopila z odkritosrčnostjo in narodno zavestjo k presnavljanju lastnih naprav in k zgraditvi njihovih novih temeljev v smislu novega svetovnega duha, ki se poraja. Pri tem preobražanju vidi in razume romunski narod velik vzgled v Ducejevem narodu in obušuje ustvarjalni genij poglavarja in ustanovitelja novih držav. V želji, da bi spet našel zgodovinske poti in pravice svojih prednikov, ki jih romunski narod rad dosegel z jasno poštenostjo duhovno prilagodev v novem svetu, ki ga ustanavlja Adolf Hitler in Duce. Zaradi tega reče s polnim zaupanjem v trojni pakt in pričakuje

jasnega čela uvedbo novega reda, ki temelji na pravičnosti. Romunija nadaljuje brez premislekovanja s preosnovo svojega političnega in socialnega življenja. Na tej poti računa Romunija na zvestobo in sodelovanje z velikim Voditeljem Italije. Zato smo združeni z večnim Rimom po krvi, izročilih in plemenu, imamo pa tudi skupne težnje, da bi združili vse naše sile v korist bodoče evropske civilizacije.

Odlok o ustanovitvi »Steyrischer Heimatbund« na Sp. Štajerskem

Šef civilne uprave na Spodnjem Štajerskem, Gauleiter Ueberreiter, je izdal sledečo odredbo o ustanovitvi organizacije »Steyrischer Heimatbund«:

1. Na Spodnjem Štajerskem zaenkrat ne bo ustanovljena narodno socialistična nemška delavska stranka NSDAP.
2. »Steyrischer Heimatbund«, čigar ustanovitev s tem odrejam, je največja organizacija, ki bo zajela vse Spodnje Štajerce in sonarodnjake, ki poklicno delajo na Spodnjem Štajerskem. Člani morejo postati le tisti, ki so odkritosrčno vdani Führerju in Reichu.
3. »Steyrischer Heimatbund« ima lastnost pravne osebe.
4. Vodstvo organizacije »Steyrischer Heimatbund« sem poveril Gauleiterju Franzu Steindlerju. — Gauleiter Ueberreiter.

Roosevelt še večji krivec vojne kot Churchill

Churchill bi sploh nikdar ne bil minister, če Amerika ne bi bila obljubljala pomoči Angliji

Berlin, 12. maja. a. Nemško narodno-socialistično glasilo »Völkischer Beobachter« prinaša zanimiv članek, v katerem poudarja, da za sedanjvo vojno nosi od vseh največjo odgovornost predsednik USA Roosevelt. V članku pod naslovom »Washingtonske ukane« pravi:

Roosevelt je bil še bolj kriv sedanje vojne kot Churchill, kajti vojna ne bi niti izbruhnila, če Roosevelt ne bi bil na skrivaj obljubljala pomoči USA Veliki Britaniji. Iz poljskih dokumentov vemo, kako zelo je pritiskal, zlasti po monakovskem sestanku, Rooseveltov zaupnik, veleposlanik Bullitt, da bi zlomil obotavljajanje starega Cham-

berlaina in da bi prišli do besede tisti, ki so delali na obkolitev Nemčije. Danes je zgodovinsko ugotovljeno, da Churchill sploh ne bi bil nikdar imenovan za ministra, če Roosevelt ne bi bil s posrednimi opozorili poveljeval veličine in moči Združenih ameriških držav in kazal svojo jezo. Prav tako, kakor so prazne Rooseveltove obljube pomoči vzpodbujale angleški narod k nezasišanim pokoljem, so mnogi mali evropski narodi, kakor Srbi in Grki postali plen Rooseveltovega sovraštva in ambicije. Toda, največjo prevaro je zagrešil Roosevelt s tem, da je privedel svoj narod na rob vojne, čeprav je za časa ameriških predsedniških volitev jasno obljubljala nasprotno.

V Združenih državah so postavili pred sodišče več italijanskih mornarjev

Newyork, 11. maja. a. Neko sodišče v vzhodni Karolini je pri sojenju 10 Italijanov, ki so bili člani posadke parnika »Villarperosa«, obtoženih sabotaže, odločno odrekli potrditev obsodbe, ki mu je bila vsiljena. Zravnosodni minister Jackson je odredil, da morajo prizadeta sodišča obsoditi italijanske in nemške obsojence na sedem let zapora za častnike in pet let za mornarje. Sodišče v Karolini se pa tega ni držalo in je obsodilo kapitana

Adriana Deresia ter glavnega strojnika Carla Novella na tri leta vsakega, osem mornarjev pa na 18 mesecev, katere morajo odsedeti v zaporu v Atlantici. Newyorški advokat Homer Loomis, ki je bil branilec italijanskih mornarjev, je takoj vložil priliz. Zaradi sedanjega položaja je kršitev zapovedi, ki jih je karolinško sodišče dobilo, povzročilo živahen odmev.

Edgar Wallace:

Na sever, potepuh!

Oktober se je čutila užajeno.
»Kaj je vendar na njem groznega? Res je nekoliko nenavadno.«
»Nenavadno! Kako naj vas vendar imenujem?«
»Imenujte me Oktober,« mu je odvrnila.
»Na noben način. Kakšen lump!«
V hipu je razumela, da se njegove zadnje besede nanašajo na Sama.
»Ne razumem, zakaj bi se morali pritoževati,« je dejala užajeno.
»Resno jo je pogledal.
»Vi ste vendar bili trezni,« je dejal pomenljivo.
»Jaz se pač nisem mogel upirati.«
»Oh,« je ogorčeno vzkliknila deklica in hotela vstati. Toda on jo je zadržal.
»Saj vendar ne bova začela najinega zakonskega življenja s prepričanjem,« je dejal. »Posedi še in jej.«
Ubogala ga je, kajti bila je še lačna.
»Kar nama ostane, bova spravila in vzela s seboj. Najbrž se nama v prihodnjih dneh ne bo mnogokrat posrečilo, da bi prišla do tako razkošnega prigrizka.«
Pogledal je proti nebu.
»Ura je sedem — ali mogoče pol osmih. Naglo se morava vrniti do Littleberga in po tem potovati dalje proti vzhodu. Hvala Bogu, da je tod precej gozdov. Pohiteti morava, da najdeva pred večerom primeren kraj, kjer bova mogla prenočiti.«
»Zakaj je zasleduje oni mož z rdečo brado? Ali si izvršil kakšen zločin?«
»Nasmehnil se je.
»Če sem zakrivil kakšen zločin? Da, vlomil sem v neko tovarno. Kako smešno ime ima oni kraj;

imenuje se Schenectady. To je moj največji zločin. Vse drugo me niti najmanj ne vznemirja. — Oni mali mož, ki zna metati nože, mi pa že gre nekoliko na živce. Saj je naravnost čudežno bitje. Zdi se mi, da je iz Južne Amerike. Leonardo Delamotez. Kako zana teči! Skače kakor kaščen zajec. Po videzu se zdi to skoraj nemogoče. Tako majhen je in debel. Zdi se mi, da bi na konju sploh ne mogel sedeti. A kljub temu je pravcati umetnik.«
Govoril je stvarno in skoraj z občudovanjem o malem metalcu nožev. Oktober se je zdelo, kot da bi oba sedela v areni in prisostvovala njegovim olimpijskim igram.
»Saj ti vendar nisi pravi potepuh, kajne?« g. je vprašala.
»O pač! Prav zares,« je odvrnil. »Pravi potepuh sem, a država Newyork ni nič kaj idealen kraj za takšne ljudi, kot sem jaz. Saj tu ni mogoče pravo potepanje. Skozi puščavo Gobi, tam se splašča hoditi. Koliko lepše bi bilo potovati po še neraziskanih krajih. To bi bil resničen užitek!«
Vedela je, da je puščava Gobi nekje na Kitajskem.
»Mongolija — to je čudna pokrajina,« je nadaljeval. »Polna je budističnih duhovnikov in psov. Če ti koga napadejo, ne ostane od njega ničesar več.«
»Toda,« je vztrajala ona. »Ti se potepaš le v zabavo. Saj se ne potepaš, ker nimaš denarja, ali ker nočeš delati?«
»Imam petdeset centov,« ji je odvrnil. »In sedaj se potepam, da rešim svojo kožo.«
»Zakaj?«
»Zmajal je z glavo.
»Rajši bi ti to zamočlal,« je odvrnil. »Če bi ti pa vendarle povedal, bi gotovo dejala to, kar sem si že sam večkrat ponavljal: Saj to vendar ni mogoče!«

Pomembna izjava francoskega veleposlanika De Brinona:

Če bodo Združene države šle v vojno

bo dolžnost Evrope organizirati skupno obrambo

Pariz, 11. maja. a. Veleposlanik de Brinon je dal zastopnikom tujega tiska v zvezi z grožnjami, ki se širijo od onstran Atlantika in se nanašajo tudi na francoske posesti v Afriki, izjavo, v kateri je poudaril, da bodo Združene ameriške države v primeru, če nameravajo zasesti francoski Dakar, naletele na hud odpor, kajti Francija tudi še danes razpolaga z veliko vojaško silo, ki je pripravljena vsak trenutek nastopiti v obrambo Francije.

Francoska mornarica — je dejal dalje poslanik de Brinon — bo sposobna odigrati veliko vlogo

v primeru, če bi Amerika šla v vojno. Francoska vlada je že obvestila vlado Združenih ameriških držav, da bo Francija prisiljena k temu, da bodo bojne ladje spremljale trgovske, če bo Anglija še dalje zapirala pot in plenila francoske trgovske ladje, ki oskrbujejo evropsko Francijo z živili. Angleške zapore ni mogoče prenašati do neskončnosti.

Admiral je že opozoril ameriškega veleposlanika v Vichiju, na resnost položaja. Če bodo Združene ameriške države šle v vojno, tedaj bo dolžnost Evrope, organizirati skupno evropsko obrambo.

Portugalija utrjuje svoje izpostavljene postojanke

Lizbona, 11. maja. a. Portugalska vlada je v petek objavila izjavo v odgovor na »povabilo«, ki ga je senator Pepper 6. maja naslovil na zasedanju ameriškega senata na vlado Združenih držav, naj bi zasedle Azore in Capverdске otoke. Izjava pravi med drugim, da portugalski vladi ni bil dan noben predlog, niti zahteva od strani vojskujočih se dr-

žav, niti od kake tretje sile, ki bi rada izkoristila kako pristanišče ali pa oporišče. Vlada je za vsak slučaj povečala utrjevalna dela, da bi s tem dokazala suvereniteto in tudi zato, da bi se branila ob morebitnem napadu, čeprav vlada tega ne pričakuje.

Angleška vohunska organizacija v Sofiji

je hotela v noči od 12. na 13. april izvesti prevrat v Bolgariji

Sofija, 11. maja. a. Ravnatelj bolgarske policije je povedal, da je bilo prijeto še nadaljnjih 170 oseb, ki so sodelovale pri vohunski in teroristični angleško-srbski organizaciji, ki je imela svoje mreže razporedene po Sofiji in drugih mestih. Te osebe so imele stik tudi s člani grškega poslanstva v Sofiji. Voditelj politične organizacije je bil dr. Dimitrov, medtem ko je bil poglavar vohunskega in terorističnega odseka Edward Smith Ross, po uradni dolžnosti šef oddelka za potne liste v britanskem poslanstvu in dejanski poglavar Intelligence Servicea v Bolgariji. Njemu je pri delu po-

magal Norman Dawis, član britanskega poslanstva. Ravnatelj sofijske policije je pristavil, da bi ta družba morala v noči od 12. na 13. aprila, ko bi srbske in grške čete začele vdirati v Bolgarijo, zgrabiti za orožje na povelje Dimitrova. Agenti Smatha Rossa in Normana Dawisa bi morali poginati v zrak mostove in ceste in tako zavreti premikanje bolgarskih čet. Policija je našla na stanovanjih aretirancev velike količine razstreliva in mnogo denarja. Obenem je bolgarska policija odkrila tihotapstvo valut, v katero so zapleteni en bolgarski industrijec in 13 Judov.

Bolgarski upravniki na zasedenem področju

Sofija, 11. maja. a. Bolgarska vlada je imenovala nove guvernerje za osvojenega pokrajine. Za Tracijo je bil imenovan bivši minister Kožuharov, za bitoljsko pokrajino bivši minister Pavlov, za skopljansko pokrajino pa Anton Kozarov.

Razgovori avstralskega predsednika vlade v Ameriki

Washington, 12. maja. a. Avstralski ministrski predsednik Robert Gordon Menzies, ki je bil prišel v Združene ameriške države, je imel že v petek prvi razgovor z ameriškim državnim tajnikom Hullom. Razgovor je bil zelo dolg. Po tem sestanku je Hull dal časnikarjem kratko izjavo, v kateri je dejal, da sta z avstralskim ministrskim predsednikom pri tej priložnosti izmenjala nekatera važna obvestila.

Pismo bivših arabskih poglavarjev

Beyrouth, 12. maja. a. Po bagdadskega radiu so prebrali pismo, ki ga je naslovilo deset bivših poglavarjev arabskih plemen na ministrskega predsednika Kailanija. Pismo se glasi:
»Ze leta smo čakali na ta trenutek. Leta 1939 še nismo imeli dovolj orožja in tudi iraška armada še ni bila tako organizirana kot je danes. Kljub temu smo šli v vojno proti velikemu sovražniku našega naroda in se bomo vojskovali, dokler ne izvojimo osvobodjenja.«

V nekem pozivu, ki ga je oddajala bagdadska radijska postaja, se iraška vlada obrača na vse arabske narode, naj bodo složni v skupnem odporu. Vojna, ki se je danes začela proti Angliji, je vojna za osvoboditev vsega arabskega sveta, pravi na koncu ta poziv.

Madžarskim državljanom v Ljubljanski Pokrajini

Ljubljana, 12. maja.

Zaradi zaščite interesov ter odprave upravnih poslov naj se madžarski državljanji, ki stanujejo ali se mude na ozemlju nove Ljubljanske pokrajine, obrnejo na madžarski konzulat v Trstu, via Domenico Rossetti 66, tel. 86-26.

Koncert violinista Uroša Prevorška drevi v filharmonični dvorani

SPORED:

Beethoven: Kreutzerjeva sonata; Paganini: Koncert d-dur; Škerjanc: Intermezzo romantique; Hubad: Vizija; Prevoršek: Španski ples.

Pri klavirju skladatelj L. M. Škerjanc.

Prenehalo je biti danes jutraj zlato srce naše predobre sestre in svakinje, gospodične

TONČKE KUHELJ

viš. pošt. kontrolorke v pok.

K večnemu počitku jo spremimo v ponedeljek, dne 12. maja t. l. ob 4 popoldne v Žal, iz kapele sv. Antona k Sv. Križu.

Ljubljana, dne 11. maja 1941.

Žalujoči ostali

»Za kaj pa vendar gre?«

On pa je vstal, vzel skodelico iz njenih rok in skrbno zaprl steklenico.

»Stvari, ki bi bile mogoče le v starih časih. Francoska in angleška zgodovina sta polni takih dogodkov. Ali si še kdaj slisala o kraljici Elfridi. To je pravljica gospa. Tu v državi Newyork se godijo takšne stvari. Naravnost blazne so in nemogoče. Saj kaj takega si niti predstavljati ni mogoče, kaj šele, da bi moglo biti resnično. Te stvari so naravnost nezasišane. Pa saj spadaš tudi ti k njim! Usmiljeni Bog!«

Pogledal jo je in zmajal z glavo.

»Strašno sem moral biti pijan!«

»Res je. A sedaj me žališ.«

»Zalim te?« je dejal skesano. »Mogoče imaš prav... a vendar imam nekaj občutek, kot da te smem celo žaliti.«

Razumela ga je in bila celo nekako zadovoljna.

Pot po kateri sta krenila, je bila zelo težavna. Vodila ju je brez prestanka navzgor in zopet navzdol. Deklico so že zelo bolele noge, kljub temu, da ji ni bilo treba ničesar nositi. Robin pa je nosil odelo in hrano, kolikor jima je še ostalo. Kljub temu pa ji ni pustil niti da bi sama nosila svoj plašč.

Med potjo sta bila oba precej redkobesedna. Robin je priznal, da mu je okolica tod popolnoma neznana. Tudi njej je bila čisto tuja. Nržave New York ni prav nič poznala. Vse drugače bi bilo, če bi bila v Virginiji ali Ohiju...

Niti imen posameznih mest ni poznala. Parkrat je bila na otoku Manhattan, toda spalnici voz ekspresnega vlaka pač ni primeren kraj, kjer bi se človek seznanjal s posameznimi deželami. Nekoliko je poznala le mestice Ogdensburg, kjer se je nekočlikrat mudila na obiskih. Le okolico Littleberga je prav dobro poznala; a sedaj sta bila daleč proč

od nje. Šestdeset kilometrov ali mogoče še več...

Elfrida? Kdo je bila kraljica Elfrida? Oktober je prav za prav le bolj malo poznala angleško zgodovino in imena angleških vladarjev. Elfrida-Alfred... mogoče je bil kdo iz dobe anglosaških kraljev. Toda v kakšni zvezi naj bi ti bili z nekim potepuhom v državi New York, ki ima v žepu petdeset centov, ki predstavljajo vse njegovo premoženje?...

Vse to je bilo tako čudno zamotano. Oktober ni mogla odtrgati svojega pogleda od pisane krpe na Robinovih hlačah.

»Kje si dobil ono krpo?«

Ničesar ji ni odgovoril, le pogledal jo je preko ramena. Nato pa je nekoliko privzdignil jopič, da bi videl krpo, pri tem pa je deklica zapazila, da ima pri sebi samokres. Že prej si je mislila, da gotovo ni neoborožen, a je na to že čisto pozabila.

»Ali ni zelo nevarno, da nosiš tukaj samokres s seboj?« ga je vprašala. »Mislim namreč... v tvojem položaju?« Se mnogo bolj nevarno ni bilo, če bi ga ne imel. Sedaj še prav poseben.

Hodil je par korakov pred njo in se od časa do časa oziral.

»Zelo verjetno je, da bi ne naletela na nobeno oviro, če bi se hotela ločiti od mene.«

»Toda saj niti najmanj ne mislim na to, da bi se ločila.«

Robin je vzdihnil.

»Preveč ljubeznjiv pa res nisi,« je pripomnila.

»Vem. Zelo mi je žal. Ali poznaš kako sredstvo zoper otekline na obrazu?«

»Ali te zelo boli?«

Njen glas je izdajal sočutje.

»Nekoliko — ni vredno besede. Le kadar je vroče imam nek neprijeten občutek. Stoji!«

Obstal je in zadržal tudi njo. Nedaleč je bilo slišati udarce sekire. Ko sta nekaj trenutkov čakala, sta zaslišala šum padajočih dreves.

(Dalje)

Do 5000 kupnih pogodb delilo usodo Belgrada

Smola špekulantov, ki so poprej nakupovali obsežna zemljišča v okolici Banjaluke

Posebno določilo biv. jugoslovanskega finančnega zakona je pred leti za naše obmejne kraje zahtevalo, da so morale biti vse kupne pogodbe glede hiš in zemljišč poprej, preden se je mogel izvršiti prepis lastninske pravice v zemljiški knjigi, odobrene od posebnih zemljiškoprometnih komisij, ki so poslovale na sedežu okrajnega sodišča, kamor je spadalo dotično posvetilo. Predsednik teh komisij je bil predstavnik okrajnega sodišča, a kot člani so bili v njo pozvani župani posameznih občin, kjer so bila dotična prodana zemljišča. Lani oktobra pa je biv. belgrajska vlada odpravila te zemljiškoprometne komisije, ki so drugače vestno in hitro poslovale, ter je odredila, da so morala vsa okrajna sodišča, pri katerih so bili predloženi predlogi za prenos lastninske pravice, pošiljati spise s kupnimi pogodbami ali v izvršniku ali v sodnopoverjenem prepisu vladi v Belgrad, da jih odobri. Za uradno odobritev je bilo v prvi vrsti merodajno vojno ministrstvo. Za nekatere važne kupne pogodbe pa poleg tega še notranje in finančno ministrstvo.

In te kupne pogodbe so doživljale čudno usodo! Vojaški birokraciji v Belgradu je bil sila počen. Spisi s kupnimi pogodbami so od tam romali nazaj v Ljubljano na divizijsko poveljstvo, od tam na bansko upravo, na obične in žandarmerije, ki je podala potem končno informativno poročilo o prodajalcu in kupcu. Že oktobra pri vojnem ministrstvu vložene kupne pogodbe so šele letos marca prišle nazaj na zemljiško knjigo ljubljanskega okrajnega sodišča, ki je samo v 6 mesecih tja doli v Belgrad poslalo do 1000 kupnih pogodb v odobritev. Iz vse Slovenije pravijo, da je bilo v Belgrad poslanih do 5000 kupnih pogodb, ki so naposled delile usodo Belgrada, ko je bil 6. aprila bombardiran. Gotovo so postale te kupne pogodbe žrtev požarov in so bile uničene ali pa razmetane Bog ve kam.

Jasno, da so morali prodajalci odnosno kupci pri okrajnem sodišču po velikonočnih dogodkih

obnoviti predloge za prepis lastninske pravice in predložiti kupne pogodbe, na katerih so bili podpisani prodajalcev znova sodno ali notarsko overjeni.

In posledica je, da je sedaj zemljiškoknjižni urad dobesedno bombardiran s kupnimi pogodbami. Na zemljiško knjigo je praveč naval kupnih pogodb, da se tako izrazimo v prenešenem pomenu besede. Samo 8. in 9. t. m. je bilo n. pr. zapisanih 53 kupnih pogodb za celotno vrednost 4 milijone 283.619 din. Tako v mestu in okolici je bilo prodanih mnogo nepremičnin za prav čudne vsote. Bil je velikanski milijonski promet. Mnogi so šli tudi milijone za velike zemljiške objekte. Splošen pregled kupnih pogodb nam kaže, kako živahno je bilo v polpretekli dobi nakupovanje zemljišč. Vse je hitelo, da varno naloži svoje kapitalije in prihranke v zemljo in zid. Služili so lepe zaslužke in provizije mnogi posredovalci in agentje. Huda je bila včasih borba med koncesioniranimi realitetskimi pisarnami, ko so jim mnogi »šušmarji« odjedali najlepše posle. Bili so pa med nami tudi taki »petičniki« in »magnati«, ki niso zaupali naši slovenski grudi in so kupovali zemljišča tam daleč v mirni in ponosni Bosni. Mnogi veljaki so kupovali velikanske zemljiške komplekse in posestva okoli Banjaluke. Postal je celo pregovor, da bodo kmalu Slovenci imeli tam posebno in obsežno kolonijo. Mnogo milijonov je bilo tam investiranih! Kakšna usoda je doletela te slovenske posesti v slavni Banjaluki, nam doslej še ni znano. Bila je splošno Banjaluka nekako zatočenišče vsem slovenskim strahopetcem, ki so se poprej računali, da bodo morali v primeru vojnih spopadov bežati in so špekulirali, da bodo prav tam na najbolj varnem prostoru. Vračunali so se. Rečeč je ostal doma na svoji grudi in nič se mu ni zgodilo. Taki strahopetni bogatini so pa sedaj ob denar!

Vse težke in hude izkušnje nas sedaj lepo in zgovorno uče: Slovence, ostani zvesti svoji grudi!

Poštarne in brzojavne tarife za Italijo in za notranji promet na slovenskem ozemlju, zasedenem po Italijanski Oboroženi Sili

Pisma in zalepke: Do 20 gramov v krajevnem prometu 1.50 din (0.45 lir); preko 20 gramov je pristojbina v krajevnem prometu ista kakor v medkrajevnem. V medkrajevnem prometu: Do 20 gramov 2 din (0.60 lir), preko 20–50 gramov 3 din (0.90 lir), preko 50–250 gramov 4 din (1.20 lir), preko 250–500 gramov 6 din (1.80 lir), preko 500–1000 gramov 12 din (3.60 lir), preko 1000–2000 gramov 18 din (5.40 lir).

Dopisnice, državne in privatne izdaje ter razglednice: v krajevnem in medkrajevnem prometu 1 din (0.30 lir).

Posetnice: z ne več kot 5 besedami, ki izražajo vplivnost 0.50 din (0.15 lir), preko 5 besed 1 din (0.30 lir).

Razglednice s čestitkami (ne več kot 5 besed) za Božič, Novo leto in Veliko noč 0.50 din (0.15 lir).

Tiskovine: do 50 gramov 0.50 din (0.15 lir), preko 50–100 gramov 1 din (0.30 lir), preko 100–250 gramov 1.50 din (0.45 lir), preko 250–500 gramov 2.50 din (0.75 lir), preko 500–1000 gramov 4 din (1.20 lir), preko 1000–2000 gramov 7 din (2.10 lir), preko 2000–3000 gramov 10 din (3.00 lir).

Tiskovine za slepce: Za vsakih 1000 gramov (največja teža 7 kg) 0.25 din (0.08 lir).

Časniki in časopisi. — Prva skupina: Dnevnik in periodične publikacije, ki prinašajo vesti: a) naslovljeni na abonente do 110 gramov 0.08 din (0.03 lir), preko 200–300 gramov 0.18 din (0.06 lir), preko 300–400 gramov 0.30 din (0.09 lir), preko 400–500 gramov 0.40–0.12 lire, preko 400 do 500 gramov 0.50 din (0.15 lir); b) v svežnjih za prodajalce do 110 gramov 0.03 din (0.02 lir), preko 110–200 gramov 0.06 din (0.03 lir), preko 200–300 gramov 0.12 din (0.04 lir), preko 300–400 gramov 0.16 din (0.05 lir), preko 400–500 gr 0.20 din (0.06 lir).

Časniki in časopisi. — Druga skupina: Časopisi poučnega, zabavnega in strokovnega značaja: a) naslovljeni na abonente do 110 gr 0.10 din (0.03 lir), preko 110–200 gramov 0.20 din (0.06 lir), preko 200–300 gramov 0.30 din (0.09 lir), preko 300–400 gramov 0.50 din (0.15 lir); b) v svežnjih za prodajalce: do 110 gramov 0.04 din (0.02 lir), preko 110 do 200 gramov 0.08 din (0.03 lir), preko 200–300 gramov 0.12 din (0.04 lir), preko 300–400 gramov 0.16 din (0.05 lir), preko 400–500 gramov 0.20 din (0.06 lir).

Knjižni oglasi: Za vsakih 100 gramov (največja teža 500 gramov) 0.10 din (0.03 lir).

Poslovni papirji: do 100 gramov 2 din (0.60 lir), preko 100–250 gramov 2.50 din (0.75 lir), preko 250–500 gramov 3 din (0.90 lir), preko 500–1000 gramov 4.50 din (1.35 lir), preko 1000–2000 gramov 7.50 din (2.25 lir).

Vzorci brez vrednosti: do 100 gramov 1 din

(0.30 lire), preko 100–250 gr 1.50 din (0.45 lire), preko 250–500 gramov 2.50 din (0.75 lire), največja teža 500 gramov.

Mešane pošiljke: Tiskovine, vzorci brez vrednosti in poslovni papirji — pristojbina kot za poslovne papirje. — Tiskovine in vzorci brez vrednosti do 500 gramov pristojbina kot za vzorce brez vrednosti. Preko 500 gramov pristojbina kot za tiskovine.

Priporočila: Razen navadne pristojbine še 5 din (1.50 lire).

Ekspresnina: Razen navadne pristojbine še 4 din (1.20 lire).

Odkupna pristojbina: Razen navadne pristojbine in priporočila še 1 din (0.30 lire).

Zahteva za vrnitev pošiljke in spremembo naslova 7 din (2.10 lire).

Povratnica 5 din (1.50 lire).

Pozvodnica: V krajevnem prometu 6.50 din (1.95 lire), v medkrajevnem prometu 7 din (2.10 lire).

Poste restante: Pisma in dopisnice 1 din (0.30 lire). Priporočene pošiljke 2 din (0.60 lire).

Telegraf

1. Navadne brzojavke: do 10 besed 10 din (3 lire). Najmanjša pristojbina 10 din (3 lire); za vsako nadaljnjo besedo 1 din (0.30 lire). Potrdilo o predaji je brezplačno.

2. Nujne brzojavke: dvojna pristojbina za navadne brzojavke.

3. Novinarske brzojavke: polovična pristojbina za navadne brzojavke, najmanjša pristojbina 5 din (1.50 lire).

4. Za plačani odgovor: kot za navadne brzojavke, najmanj 10 din (3 lire).

5. Za nujni plačani odgovor: kot za nujne brzojavke, najmanj 20 din (6 lir).

6. TC brzojavke (ponavljane): polovična pristojbina za navadne brzojavke, najmanj 5 din (1.50 lire).

7. P. C. brzojavno potrdilo o izročitvi brzojavke: pristojbina za navadno brzojavko 10 besed 10 din (3 lire).

8. PCD nujno brzojavno potrdilo o izročitvi brzojavke: dvojna pristojbina navadne brzojavke 10 besed 20 din (6 lir).

9. Tm brzojavke z več naslovi: za prepis brzojavke do 50 besed 10 din (3 lire), za vsakih nadaljnjih 50 besed ali del od 50 besed 10 din (3 lire).

10. Dostava brzojavk po posebnem slu: za vsak km ali del km razdalje: podnevi 10 din (3 lire), ponoči 20 din (6 lir).

Izključeni poštni promet

Za inozemstvo: a) z Veliko Britanijo, njenimi dominijoni in posestvi; ves poštni promet; b) z Grčijo: ves poštni promet; c) z Egiptom: ves poštni promet; d) z Irsko: ves poštni promet; e) z Islandijo: ves poštni promet.

Kr. Civilni Komisar
Emilio Grazioli.

Charlie Chan v San Franciscu

Prvo poglavje
Gost iz Scotland Yarda

Bill Ranken je sedel kot prikovan pri pisalnem stroju in uprt v neko točko premišljal, kako bi začel svoj novi članek. Nenadoma se je pojavila neka črna prikažen, ki se je podrgnila ob njegovo podlakti in z lahimi koraki premerila pisalno mizo. To je bil uredniški maček Herbert, ki mu je samota že presedala. Rankenu je sprva beseda zastavila v grlu. Izpod čela je pogledal na mačka. Mar se je ustrašil mačka? Ne! Več ur je prebil v razgovoru z nekim slavnim detektivom in glej jih posledice! Kaj so mu živci tako popustili?

Srdit je dregnil mačka, da je odletel z mize.

»Izgini! Kaj si me prišel motiti? Kaj ne vidiš, da delam?«

Užaljeni maček se je začel z dostojanstvenimi koraki umikati med stoli in mizami in odšel iz sobe.

Bilo je pol šestih. Spodaj, deset nadstropij nižje, je na ulici bobnelo od bučnega prometa. Bil je čas, ko so se urad-

niki vračali z dela na domove. Tukaj, v uredništvu lista »Globus«, je vladal popoln mir. Od vseh je bila prižgana le svetilka na Rankenovi mizi. Pod njo je ležal nepopoln list papirja. Na koncu dvorane je sedel za svojo mizo urednik, razen Rankena edino živo bitje, ki je ob tej uri še ostalo v uredništvu. Pa tudi ta je bil po mnenju reporterja le po svoji zunanosti človeško bitje.

Bill Ranken je gledal v nepopoln list papirja, zbiral svoje misli v glavi in jih urejal, potem pa z vso naglico začel brzeti s prsti po pisalnem stroju. Pisal je tole:

»Genialne zamisli in znanstvena odkritja, s katerimi se v detektivskih romanih ponavadi rešujejo najbolj zapletene tajnosti, ne igravo v vsakdanjem življenju policista ali detektiva skoraj nobene vloge. Tega mnenja je sir Frederik Bruce, bivši šef Scotland Yarda.

Sir Frederik, ki bo na svojem potovanju okrog sveta ostal teden ali dva v San Franciscu, je ena najbolj uglednih osebnosti v angleškem policijskem življenju. Sedemnajst let je bil šef londonskega Scotland Yarda in še sedaj, navzlic

evemu pokloju, ni nehal razglabljati o vprašanjih iz kriminalistike.«

»Sir Frederik je človek visoke rasti in blagih sivih oči. Toda te oči včasih zablisnejo in postanejo trde kakor jeklo. Sir Frederik spada v tisto vrsto detektivov, ki se nikdar ne smatrajo za premagane. On ne ve za neuspeh, ker se nikoli ni nehal raziskovati prej, preden ni odkril iskanega plena.«

»V razgovoru mi je sir Frederik priznal, da je prebral silno množico detektivskih romanov. »Za zabavo sem jih bral, ne pa za to, da bi se iz njih kaj naučil, mi je rekel. Kajti detektiv se iz takšnih knjig ne more ničesar naučiti. Pa tudi znanost je kaj malo pripomogla k napredku kriminalistike, če izvajamo kemično preiskovanje madežev in primerjanje prstnih odtisov. Tajinstveni in zapleteni primeri se dajo pojasniti le z razumom, vztrajnim delom in... zgolj po slučaju.«

Bill Ranken je nenadoma prenehal tipkati. Prav iste besede, ki jih je bil sedaj zapisal, je bil slišal že pred nekaj dnevi, pa ne od sira Frederika, pač pa iz ust nekega malega, neuglednega detektiva, ki ga je prišel intervjuvat.

»Seveda, kajpada! Kako, da se nisem takoj spomnil!« si je govoril sam in per-

vožno prižgal cigareto. Hitro je dokončal svoj članek in ga izročil uredniku, ki je sedel za stekleno steno v dnu dvorane.

»Kaj mi prinašate?« ga je vprašal jezero urednik.

»Razgovor s sirom Frederikom Bruceom.«

»Ali se vam je posrečilo najti ga?«

»Da. In sicer po mnogih mukah in tekanju. Podplate imam otečene, ko sem obiral vse prage vseh možnih botevov. Bival je pri Barryju Kirku v njegovi vili. Poznata se iz Londona. Toda čuj! Ko sem sedaj tole etvar pisal, mi je sijajna misel šinila v glavo. Iz tega bi se dal narediti sijajen članek... če bi hotel sir Frederik pristati na to...«

»Senzacionalen članek, kajne? Drugače pa niste zmogli napisati niti navadne dnevne vesti! Cudim se le, kako se more ta list držati s takšnimi sotrudniki, kakor ste vi! Pri mali maturi dijak ne bi zdel s takšno nalogo, kakor je vaš članek...« je brundal urednik.

»Toda tokrat vam zagotavljam, da je moj domislek kolosalen,« se je branil Ranken. »Moram hitro, mudi se mi...«

»Počakajte! Če bi bil vaš šef — in oprostite mi, če sem tako raveden — bi rad vedel

Muhasta nedelja za uvod v »mokri« režim

Ljubljana, 12. maja. Po dolgem času smo imeli včeraj prvo, res spomladansko nedeljo, ali žal samo dopoldne. Soncu se je že kar precej poznala njegova moč. Tako toplo je bilo, da so bili povrtniki že skoraj odveč.

Krasno dopoldne je izvalilo tudi številne sprehajalce na promenado na Aleksandrovo cesto. Tu je bilo živahno kakor le redkokdaj. Razkošje tilovske narave se je ubrano jemalo s pisanimi barvami najmodernejših spomladanskih oblek. Pri tem je prednjačil seveda ženski svet.

Že zgodaj popoldne so romale cele procesije meštanov na Rožnik, v Podutik in druge izletne točke, da bi bili deležni blagodejnega sonca. Prišli pa niso na svoj račun, kajti nebo se je prevleklo s težkimi oblaki, celo zabliščalo in zagrmelo je, nato pa začelo rahlo deževati. Sprehajalci in kolesarji, ki so se odpeljali na izlete, so bili tudi nekako ogoljufani za lepo nedeljsko

popoldne. Dež je sicer od časa do časa prenehal, vendar pa sonca ni bilo več. Prikrasani so bili tudi tisti številni prijatelji šmarne gore in Svete Katarine, ki so morali ostati doma zaradi mejnih zaprek, ali pa so se morali podati na dolenske griče in hribe.

Gledališke predstave so bile prav dobro obiskane, predvsem »Carmen« v Operi. Prav tako so tudi kinematografi prišli na svoj račun, zlasti pri večernih predstavah.

V noči od nedelje na ponedeljek pa je sv. Peter odprl nebeske zatvorice in deževalo je kakor za stavo. Ceste so izprane, jutro pa kar hladno. Saj temu vremenu se ne smemo nič čuditi, ko pa je z današnjim dnem nastopil »režim« Pankracija in še dveh njegovih prijateljev. Čez tri dni pa bo prišla še slavnina in »ta mokra« Zofka. Vse torej tako kaže, da bo treba te dni jemati dežnike s seboj.

Prorektor dr. Rado Kušej - mrtev

Ljubljana, 12. maja. Včeraj je zatisnil za vedno oči prorektor ljubljanskega vseučilišča in profesor cerkvenega prava na tem najvišjem učnem zavodu, dr. Rado Kušej. Slovel je kot velik strokovnjak v svoji stroki in bil od vseh visoko spoštovan. Pridobil si je mnogo zaslug tudi za to, da smo Slovenci dobili svojo univerzo, katere interese je vedno zastopal. Uglednemu pokojniku naj sveti večna luč, mi pa ga bomo ohranili v trajnem spominu!

Pokojnika bodo položili k večnemu počitku danes ob 3 popoldne na pokopališče pri Sv. Križu. Pogreb bo z Zal.

Avto je odrezal motociklistu nogo

Včeraj zvečer ob pol osmih se je pripetil hud trk med avtomobilom in motornim kolesom. Po Fignerjevi ulici je vozil precej hitro neki avtomobil, po Ilirski pa prav tako s precejšnjo hitrostjo motociklist. Na križišču ulice je prišlo do trka, ki je imel za motociklista hude posledice. Avtomobil in motorno kolo sta se zaletela drug v drugega z veliko silo. Motorno kolo je bilo pri tem močno poškodovano, tako da ne bo več uporabno, motociklistu pa je odrezalo nogo. Poklicani reševalci so ga takoj prepeljali v bolnišnico, kjer so mu zdravniki nudili prvo pomoč. Voziti je treba pač bolj previdno, pa čeprav voznik še tako dobro obvlada svoje vozilo.

Nedeljski šport

Ljubljana 12. maja. Le nogometaši in vsi športniki so se včeraj ojunčali in šli na zelena igrišča, da pomerijo svoje moči. Tekem je bilo za silo, in prišli so prijatelji okroglega usnja na svoj račun, čeprav niso gledali kakšnih velikih dogodkov. Dokaj skromen nogometni spored je izpopolnil današnjo nedeljo. — Kakor smo izvedeli, bodo prihodnjo nedeljo še pokalne tekme, pri katerih bodo sodelovali vsi ljubljanski klubi. Včerajšnje tekme so bile kar dobre za vajo.

Samo nekaj važnejših rezultatov:

Mars jun. : Svoboda jun. 3:0;

Mars : Svoboda 7:3;

Ljubljana sub. jun. : Vič 2:0;

Mladika : Ljubljana rez. 3:0.

Mladika je igrala prav dobro in ni dala, da bi ji rezerva Ljubljane potresla mrežo. Nekoliko je Mladikovce motilo tudi veliko igrišče, na katerem niso vajeni igrati. Mladika obeta še precej, ker so igralci sami mladi fantje, ki so tehnično dokaj dobro podkovani in tudi pametno igrajo. Sodil je g. Vrhovnik.

Umrl nam je naš ljubljani soprog, dobri oče, tast in stari oče, gospod

dr. Rado J. Kušej

univerzitetni profesor in član Akademije znanosti in umetnosti

Pogreb draga pokojnika bo v ponedeljek, 12. maja t. l. ob 3 popoldne z Zal, iz kapelice sv. Jožefa k Sv. Križu.

Ljubljana, dne 10. maja 1941.

Globoko žalujoči: Ruža, soproga; Ksenija, dr. Gorazd, otroka; Vanda, sinaha; Miklavž, nauk

Ranken je počil v smeh. Bil je eden najboljših reporterjev pri listu in zelo cenjen pri svojih tovariših.

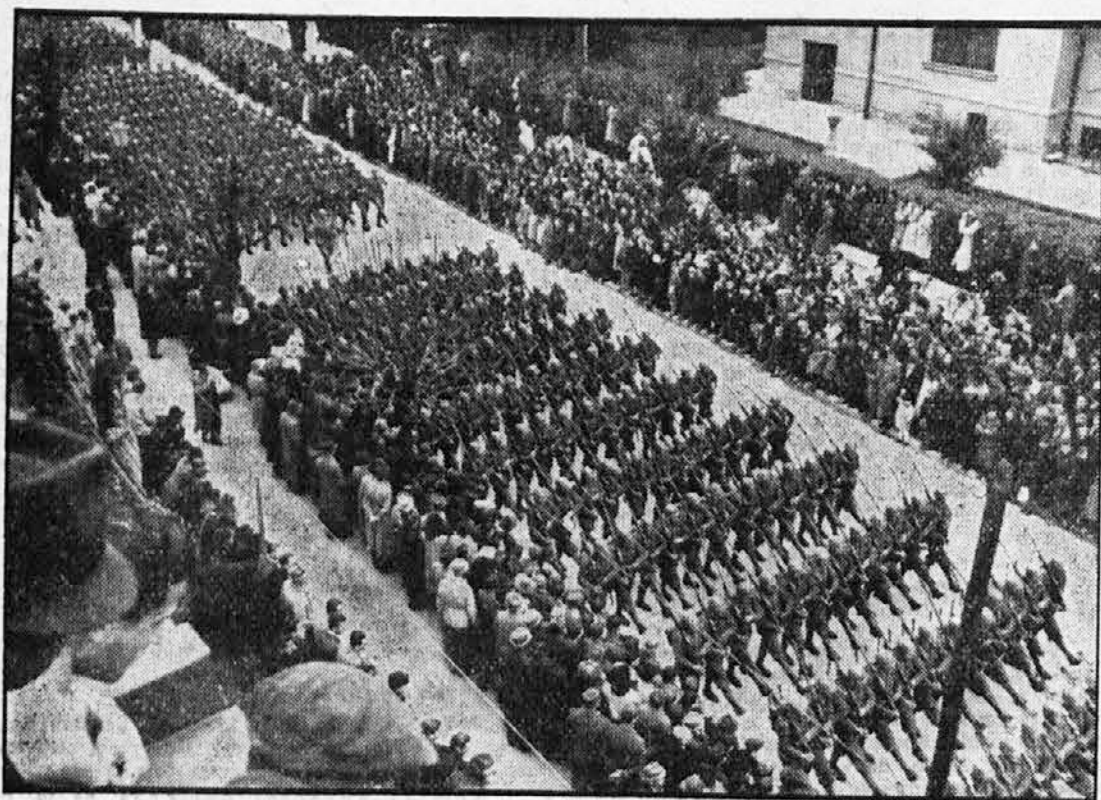
»Zal mi je, tovariš, toda nimam časa, da se z vami dolgo ukvarjam. Utegne me prehiteti tovariš od konkurenčnega lista. Skupaj z menoj je bil pri sira Frederik tisti Gleasen od »Herald«. Glavo stavim, da mu je šinila v glavo ista misel kot meni. Zato mi oprostite...«

Ranken je zdrvel proti vratom, da bi se samo spotaknil ob črnega mačka.

Ceprav je bil nebotičnik Barry Building, na katerega vrhu si je Barry Kirk zgradil vilo, v bližini uredništva »Globusa«, je Ranken iz bojazni, da ga kdo ne bi prehitel ali pa ga morda sir Frederik ne bi hotel sprejeti, če se že preoblači za večerjo, najel taksi.

Čez nekaj trenutkov se je znašel pred dvajsetnadstropnim poslopjem. Prostrani vhod v palačo je bil ves obložen z belim marmorjem. Vrata se je držal dostojanstveno in je bil ves okrašen z zlatimi navšivi kakor admiral na vojaški paradi. Mlada, čedna dekleta, ki so spremljala mladike z dvigali, pa so bila oblečena v snežnobe, elegantne svilene obleke.

(Dolac)

Un reggimento di Cravatte Rosse sfilava a passo romano davanti alla Galleria Moderna — Polk Rdečih kravat defilirala v rimskem koraku mimo poslopja Moderne galerije, s katere je bila slika posneta.

Italijanska zunanja trgovina od l. 1926. dalje

Čeprav je Italija danes v vojni, je stanje njene zunanje trgovine takšno kot leta 1938.

Italijansko časopisje je te dni objavilo naslednje zanimive podatke o zunanji trgovini od leta 1926 dalje:

Poljedelska politika, avtarkija in razvoj trgovstva s prijateljskimi državami so občutno spremenile vrednost naše trgovine z drugimi državami. Leta 1926 je uvoz znašal 26 milijard lir, leta 1938 pa se je znižal na 11 milijard 62 milijonov lir. Za večjo izkoriščenost naših proizvodov doma je bil zmanjšan tudi izvoz, ki je leta 1926 znašal 18 milijard 665 milijonov, v letu 1938 pa 8 milijard in 7 milijonov. Pri tem se je ugotovilo občutno zmanjšanje razlike bilanc, ki je leta 1926 znašala 7 milijard lir, leta 1938 pa 3 milijarde in 55 milijonov.

Navzlic temu, da je Italija danes v vojnem stanju, je trdno obdržala pozicije, ki jih je dosegla

leta 1938. Ko je bil ukinitelj žezoceanski promet, je Italija pomnožila izmenjavo z Nemčijo in z vsemi evropskimi državami. Približno 80% predstavljala vrednost naše izmenjave z Nemčijo, ostalo pa izmenjava s Švico, Slovaško, z balkanskimi državami in s Skandinavijo, s katerimi so naše zveze odlične. V Italijo se uvažajo še goriva in razne surovine, medtem ko imajo v našem izvozu prednost poljedelski pridelki, živilski proizvodi, svila, žveplo, živo srebro, cina in številni drugi proizvodi. Eden glavnih uspehov bitke za avtarkijo je bilo znatno zmanjšanje neugodne razlike pri zamenjavi kmetijskih proizvodov, ki je leta 1926 znašala 8 milijard 620 milijonov lir, leta 1938 pa samo 463 milijonov.

Navzlic ostri angleški cenzuri se egiptovski listi toplo zavzemajo za pravice Iraka. List »Ahram« poudarja, da se Irak bojuje za lastno neodvisnost in za svoj narodni obstoj.

Danes začnemo objavljati novi roman pod naslovom:

»Charlie Chan v San Franciscu«

katerega je napisal Earle Der Biggers.

Ta pisatelj je napisal celo vrsto odličnih detektivskih romanov in spada v vrsto najboljših pisateljev te vrste literature, kakor sta bila Conan Doyle in Edgar Poe. — Romani našega avtorja niso samo največja zabava za bralce, temveč imajo tudi svojo knjižno vrednost. — Naš roman je nedvomno najbolje delo Biggersa. V njem se slavniti kitajski detektiv Charlie Chan iz Honolulu pojavi v svoji najboljši vlogi. Naloga, katero mora rešiti, je tako zapletena, da pred njo obmolknejo tudi najboljši glave Scotland Yarde in newyorške policije. Toda mirni, sistematični in potrpežljivi Kitajec zbere počasi vse niti, ki vodijo iz daljnih, visokih planot Tibeta, kjer je pri nekem izletu izginila Evropejka Eva Diran, kakor da bi se vdrla v zemljo, pa do hiše mladega ameriškega milijonarja Kirka v San Franciscu. Dvajset let po izginotju Eve Diran so v hiši tega milijonarja našli mrtvega bivšega šefa Scotland Yarde, sira Fredericha Bruceja, ki je imel na sebi par rdečih kitajskih copat, katere je bil shranil v spomin na nerešen zločin iz svoje prakse, ki se je zgodil pred sedemnajstimi leti. — Charlie Chan je rešil vse te nepojmljive tajne.

60 letnica kraljevine Romunije

10. maj, trikrat srečni dan za romunski narod

Preteklo soboto, 10. maja je obhajala Romunija 75-letnico, odkar vlada tam kraljevska dinastija, iz katere je tudi sedanji romunski kralj Mihail.

Dne 10. maja 1866 je bil Karel iz rodovine Hohenzollerncev, po plebiscitu, ki je bil izveden 8. aprila, proglašen za kneza »združenih kneževin« in je stopil na prestol. Čeprav so se te kneževine veselile precejšnje stopnje neodvisnosti v primeri z drugimi malimi državami v jugovzhodni Evropi, vendar niso imele niti kakšne možnosti samoodločevanja, niti ne kakšnega svobodnega gibanja, kar je vsekakor predpogoj za resnično svoboden narod in po čemer so močno zavedni Romuni vedno stremeli. Bili so pa v resnici turški davkoplačevalci.

Gibanje, ki ga je začel princ Karel, je trajalo od 1866 do 1878 in je šlo za tem, da država doseže popolno nezavisnost. Rusko-turška vojna ni dala prilike za to, kajti tedaj je princ Karel predlagal ruskemu carju Aleksandru sodelovanje, ki pa ga je ta najprej odklonil, nato pa sprejel in je rodilo precejšnje uspehe. Na bojnih poljih pri Plevnu, Vidinu in Rabovi si je mlada država priborila neodvisnosti, po kateri je toliko hrepenela in to njeno samostojnost je priznal končno tudi berlinski kongres.

Leta 1881 je zakonodajna skupščina sklenila, da kneževine postanejo kraljevina. Dne 10. maja istega leta je bil Karel proglašen in kronan za romunskega kralja.

Leta Karlovega vladanja so bila leta plodnega dela v razvoju in urejanju mlade države. 10. maj je za romunski narod zelo pomemben, ker so se na ta dan odigrali trije zelo srečni dogodki: Prihod dinastije, ki je preteklo soboto praznovala že svojo 75-letnico, razglasitev neodvisnosti, ki so jo Romuni dosegli pred 64 leti, in kronanje prvega romunskega kralja pred 60 leti.

Nabornik Krištof Kolumb št. 1492

V mestu Albany v ameriški državi New York so imeli zadnjič fantje nabor. Rekrutni komisiji se je predstavil tudi mladenič, po imenu Krištof Kolumb. Ker je bil postaven fant, so ga tudi potrdili za vojaka. Čudno naključje pa je hotelo, da je pri naboru dobil vpravo številko 1492, ki odgovarja točno letnici, ko je nekdanji Krištof Kolumb odkril Ameriko.

Rektor Aleksandrove univerze
in
profesorski zbor pravne fakultete
sporočata tužno vest, da je 10. maja 1941
umrl gospod

dr. Rado Kušecj
redni univerzitetni profesor in prorektor
univerze

Za razvoj slovenske univerze velezaslužnemu članu profesorskega kolegija bomo
ohranili trajen in časten spomin.

Pogreb bo v ponedeljek, dne 12. t. m. popoldne, z žal.

»Italijanski roji nad svetom...«

Naš list začenja danes priobčevati delo pokojnega italijanskega letalskega maršala Itala Balbo, ki ga Italija slavi kot organizatorja in ustanovitelja italijanskega letalstva, ki se je v fašistični Italiji in pod vodstvom samega Duceja razvilo in doseglo velike vojaške uspehe. Letalstvo je bilo začetek italijanske imperialne veličine. Z njim se je Italija najprej uveljavila kot velika. Italijanski letalci so dosegli velike uspehe, največjega med njimi maršal Balbo.

Naš listek opisuje izpod njegovega peresa najdržnejše polete italijanskih letalcev, in sicer:

- **polet nad vzhodnim Sredozemljem (1926),**
- **skupinski polet vodnih letal v Južno Ameriko (1930) ter največje letalsko junaštvo:**
- **skupinski polet v Severno Ameriko (1932).**

Vse to nam popisuje človek, ki je te polete zamislil, vodil in doživel, kakor nihče. Pilot-poet. Prevod bomo objavljali tudi zato, da se oddolžimo spominu človeka, ki je soustvarjatelj italijanske veličine.

»In zahvalimo Boga, da nam je dal roditi se ob pravem času, da smo napočili pri teh veličastnih prizorih, da smo priče te dobe. In zahvalimo se zvezdi Italije, da najdemo med našimi ljudmi najmočnejše tolmače naše zemlje, našega izročila, najizvirnejše igralce ogromnega dejanja. Bilo je prav, da je v Mussolinijevih letih usodo italijanskega letalstva vodil k veliki zmagi vojak, kakor Italo Balbo...«
(Iz uvoda v knjigo.)

Maršal Italo Balbo:

Italijanski roji nad svetom

Polet nad vzhodnim Sredozemljem

I.

Kako se rodi zamisel

Korakali smo pod slavaloki v San Carlosu de la Rapida. Tam si bral: »Španija italijanskemu letalstvu.«

Zemljevid Balbovega poleta nad vzhodnim Sredozemljem. (Zemljevid je iz tedanjega časa in razmer.)

Ti dobri Katalonci, v kratkih hlačah in belih nogavicah, in brez brad in s čepico po sardinsko, so se kaj zadržali na svoje loke, spleteno iz trsa v nekakem približnem cvetnem slogu.

Bil je to zadnji španski kos letalskega poleta nad vzhodnim Sredozemljem. Zdaj ko se je lepi let nehaval, mi je ta ljudska veselica, v kateri je dehtelo vse srce stare plemiške Španije, obujala ne vem kakšno sladko otožnost: občutje o lepih rečeh, o katerih si dolgo sanjal, pa jih je zdaj konec. Zakaj ne bi ob zori, ko se bomo spet vzdignili, mogli nadaljevati čez določene cilje, tja proti obrežjem skrivnostnega Vzhoda?

V srcu slehernega pilota dremlje majhen Odisej: šumor kril je dovolj, da ga zbudi.

Tam blizu, vzdolž ob bregu pojočega morja, se je na vodi v dolgi polkrožni vrsti pozibavalo enainšestdeset strojev s srečnega poleta. Mesec jih je zdaj pa zdaj srebril s svojim steklenim hladom.

Med belima kriloma so pod prostorom za motorje motoristi čakali prvega petelinjega klica, sanjajoč o daljnih šumih in pokanju: piloti so premagovali spanec in se dali slaviti ribiškemu ljudstvu iz San Carlosa de la Rapida. Hodili so sem in tja pod loki iz trsa, ovesenimi s tisoč lučmi. Bilj so kakor beli madeži v črni mantilj in širokih katalonskih plaščev s škrlatnimi okraji: vsako toliko so se tudi oni obračali k bregu in z očmi iskali vsak svoj stroj, z očmi jastreba, ki misli na prihodnji let.

Kaj smo si govorili ta večer?

Nič in vse. Sinje orožje je ustvarjeno iz skokov proti nemogočemu. Načrti imajo v sebi vedno trohico banosti. Letalce je treba pustiti igro domišljije, ki odgovarja sanjam otrok. Potem udari trenutek, ko se nesmiselno hrepenenje, še vse megla, utelesi in izoblikuje. Ne izgine nedolžnost začetnega upanja, v katerem se uveljavlja božanska mladost krilatega življenja, nastopi neusmiljeno natančno, podrobno, kočljivo in nežno merjenje možnosti. Namisljene meje velikega letalskega dejanja segajo od bajke do računice.

Med tema tečajema je nihal naš um po uspehu poleta po

nebu na Zahodu: reči pa moram, da nas je Vzhod čez vse mikal.

Duce je zadržno uganil, kako nam je pri duši, ko nam je na dan po vrnitvi domov v Orbetellu pogledal v oči, ponosne na izpolnjeni let in željne nadaljevanja, ter nam dejal, da nam se je treba navaditi »sprehnanja po Sredozemlju«.

Ker smo se bili po zahodnem Sredozemlju »posprehajali« že povsod, ni ostalo drugega, kakor da krenemo naravnost spoznavat njegov Vzhod.

2.

Vodilna načela

V sredo 29. maja zvečer sem v zbornici imel letni govor o proračunu za letalstvo. Med mnogimi načelnimi trditvami v govoru sem zlasti trdno zagovarjal zamisel, da je razdobje letalskega prvaštva ali zvezdnštva treba imeti za končano, in sicer z ozirom na poskuse, dosti zanimivejše za narodno življenje in za namene, katerim mora letalsko orožje služiti v miru in v vojni.

Šlo je za zamisel o letu, katerega več ne navdihujejo športna merila in ne slepi privid osebnega »rekorda«, ki postavlja v vid le malo srečnih osebnosti, druge pa pušča v senci, v kolikor jih ne zastruji z zastojnim predsodkom o manjši veljavi. Šlo je za zamisel, ki je merila na to, da spravi do veljave vso letalsko celoto naše države. Italija mora pokazati, da je njena zaloga hrabrih ter požrtvovalnih ljudi neizpriljiva, ker obsega ves skupek naših sinjih letalcev.

Dodal sem nekaj misli o nevarnosti osebne ničemurnosti in o nerednosti, ki prihaja za velikimi posamičnimi leti. Koliko pravakov je treba imeti za izgubljene po srečnem izidu podviga, ki je razuzdal pogosto bolno radovednost sveta! Po drugi strani pa kolika krivica v delitvi slave, ki le preobilno dežuje na eno samo osebo, ko bi jo po pravici morali razdeliti na tisoč brezimnih sodelavcev pri uspehu!

(Nadaljevanje sledi.)